

İKLİM DAİR

TSKB

Ekonomik Araştırmalar

**YEŞİL KUĞU
PLATFORMU**
TSKB İNİSİYATİFİYLE

Sayı: 5
Ekim-Aralık 2021

Biyçeşitlilik Özel Sayısı

**Birleşmiş Milletler'den
Doğayı Korumak için
10 Yıllık Plan**

2021-2030

Ekosistem Restorasyonu için
Kritik Bir Dönem

**COP26
ÖZEL
Sayfa 9'da**

Bakakalırım Giden COP'un Ardından

Burcu Ünüvar

Baş Ekonomist–
TSKB Ekonomik
Araştırmalar Müdürü

[e unuvarb@tskb.com.tr](mailto:unuvarb@tskb.com.tr)

Yaklaşan Etkinlikler

Birleşmiş Milletler
Biyçeşitlilik
Konferansı'nın (COP 15) 2.
aşaması 25 Nisan - 8
Mayıs 2022 tarihlerinde
Çin'in Kumming şehrinde
gerçekleştirilecek.

Birleşmiş Milletler 17.
Ormanlar Forumu 9-13
Mayıs 2022 tarihlerinde
ABD'nin New York
şehrinde
gerçekleştirilecek.

İklim'e Dair'in 5. sayısından merhaba!

Bu yazıyı, yaklaşık 40 bin kişinin katıldığı ve görüşmelerde yaşanan bazı tikanlıklar nedeniyle planlanan zamandan uzun süren Birleşmiş Milletler COP26 İklim Zirvesi'nin ardından yazıyorum. Beklentilerin çok yüksek olduğu bir toplantı dizisi olmasına karşın, TSKB Ekonomik Araştırmalar yayınlarını takip edenler, bizim bu konuda oldukça temkinli olduğumuzu¹ hatırlayacaklardır.

İklim krizinin popülerliğinin artması, COP26'nın sonuçlarına dair beklentileri de yükseltti. Ancak popülerlik her zaman farkındalık anlamına gelmiyor. Farklı ülkelerde yapılan çalışmalar, iklim okuryazarlığının hâlâ düşük olduğunu gösteriyor². Bu da iklim krizi ile mücadelede söylem artmasına rağmen eylemin geriden gelmesine neden oluyor. Nitekim COP26'da da bunun etkilerini izledik.

Elbette fosil yakıtların uzlaşa belgesine girmesi son derece önemli bir adım. Ülkelerin niyet beyanlarına işaret eden bir yaklaşım da kıymetli ancak bu konudaki girişimlerin tamamlanmadığı da açık. Buradaki konu aslında oldukça basit: küresel ısınmayı 1,5 derece ile sınırlayabilecek miyiz? Eldeki niyet beyanları şimdilik bunu mümkün kılmıyor. İlk çalışmalar 1,8 derecelik bir çerçeveye işaret ederken³, iki rakam arasındaki farkı sınırlı zannetmek büyük bir hata olacaktır. Belki biyoçeşitlilik üzerinden bir örnek vermek bu iki rakam arasındaki uçurumu somutlaştırmak adına da faydalı olur⁴. Biyoçeşitlilik; 8 milyon bitki ve hayvan türü, onları barındıran ekosistem ve aralarındaki genetik çeşitliliğin toplamı olarak tanımlanıyor.

- Küresel ısınmayı 1,5 derecede sınırlayabilirsek, 2100'e kadar böceklerin %6'sı, bitkilerin %8'i ve omurgalı hayvanların %4'ü, şu an iklime elverişli olarak yaşadıkları doğal alanların yarısından fazlasını kaybedecekler.
- Eğer küresel ısınma 1,5 derece yerine 2 derece ile sınırlanırsa, yukarıda belirtilen oranlar ikiye / üçe katlanacak: böceklerin %18'i, bitkilerin %16'sı ve omurgalı hayvanların %8'i, 2100'e kadar şu an iklime elverişli olarak yaşadıkları doğal alanların yarısından fazlasını kaybedecekler.

Peki bu neden önemli? Çünkü biyoçeşitliliği, kaynaklarımızı, yani aslında gezegenimizi hızla tüketiyoruz. İnsanların (bizlerin) şu anda doğadan talep ettiklerinin karşılanabilmesi için mevcut yerkürenin 1,6 katına eşit bir gezegene ihtiyacımız var. Böyle bir gezegen elimizde olmadığına göre, olsa bile yok edip geride enkaz bırakmak bize yakışmayacağına göre, iklim krizi popülerliğini iklim krizi farkındalığına çevirmek bizim sorumluluğumuz! Bir sonraki COP'u beklemeden, "Gün bugündür!" diyerek, hemen, şimdi, birlikte!

Burcu ÜNÜVAR

¹https://www.tskb.com.tr/i/assets/document/pdf/Yeni_Ay_Kas%C4%B1m2021_41.pdf

²https://www.allianz.com/en/economic_research/publications/specials_fmo/2021_10_27_ClimateLiteracySurvey.html

³<https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-11-04/top-energy-agency-says-cop26-pledges-signal-1-8-c-of-warming>

⁴<https://yaleclimateconnections.org/2021/08/1-5-or-2-degrees-celsius-of-additional-global-warming-does-it-make-a-difference/>

Enerji krizinde iklim değişikliğinin rolü

Şakir Turan
TSKB Ekonomik Araştırmalar

e turans@tskb.com.tr

Yaklaşık bir yıldır fiyatların yükseldiği uluslararası enerji piyasalarında dalgalanma son zamanlarda oldukça arttı. Doğal gaz başta olmak üzere, ham petrol ve kömür fiyatlarındaki hızlı yükselişlerin yol açtığı maliyet baskısı ve bazı faaliyetlerdeki üretim kesintileri yakın dönemde dünya ekonomisinde yeni risklere kapı araladı. Arz ve talebi etkileyen diğer faktörlere ek olarak, doğal gaz piyasasında oluşan bu dengesizliğe iklim değişikliğinin önemli katkıları bulunuyor.

Küresel toparlanmayla birlikte son bir yılda Asya ve Avrupa'nın artan doğal gaz talebi, hava koşullarındaki değişimler nedeniyle Rusya dışındaki coğrafyalardan temin edilmekte zorlanıyordu. ABD'de geçtiğimiz kış yaşanan soğuklar doğal gaz üretimini sınırlarken, İda kasırgası gibi gelişmeler yakın dönemde doğal gazın deniz yolu ile taşınmasını güçleştirmişti. Diğer bir ifadeyle, iklim değişikliğinin neden olduğu olağan dışı hava koşulları enerji krizini arz yönlü besleyen faktörler olarak öne çıktı.

Bununla birlikte, iklim hassasiyetinin artmasıyla yüksek seviyelere ulaşan karbon fiyatları, doğal gaz gibi görece düşük emisyon değerine sahip enerji kaynaklarına olan talebi artırdı. Ancak bir süredir mevsim normallerinin üzerindeki hava sıcaklıkları ve yağışların yetersizliği gibi gelişmeler pek çok ülkede güneş, rüzgar ve hidroelektrik santrallerden elektrik üretimini sınırladı. Yüksek seyreden enerji talebini karşılamak için bu durumda doğal gaza olan talep artarken, fiyatlar üzerinde yukarı yönlü baskı arttı. Doğal gaz fiyatındaki artış, belli bir noktadan sonra ham petrol ve kömüre olan talebi artırdı. Bu kaynakların daha çok kullanılması karbon fiyatları üzerinde yukarı yönlü baskı yaparken, yeniden doğal gaza olan talepte ve fiyatlarda artışı besleyen bir döngüye yol açtı.

Ayrıca Avrupa'da yaklaşan ve zorlu geçmesi beklenen kış öncesinde Rusya'nın yeterli doğal gaz arzını sağlayamadığı haberleri krizi derinleştirdi. Kuzey Akım 2 ile kısa vadeli arz sorununun aşılması beklenirken, orta vadeli faktörlerin fiyatlarda gerilemeyi sınırlayabileceği söylenebilir. Örneğin, 8-15 Ekim döneminde kısa vadeli doğal gaz kontratlarında fiyatlar gerilese de uzun vadeli kontratlara yansıyan bir gerileme gözlenmedi. Bu da iklim değişimi kaynaklı faktörlerin orta vadede fiyatlar üzerinde yukarı yönlü etkilerinin sürebileceğine işaret ediyor. Uluslararası Enerji Ajansı 2050'de petrol ve doğal gazın dünya enerji ihtiyacının %20'sini karşılayabileceğini hatırlatıyor. Bununla birlikte, fosil yakıtlara yapılacak yatırımların azalacak olmasının arz-talep dengesizliğine ve dolayısıyla oynaklıklara neden olabileceğine dikkat çekiyor.

Sonuç olarak, yaşanan enerji krizinin şiddeti ve ne kadar süreceği kısa vadeli makroekonomik göstergeler açısından önemli olsa da uzun vadede iklim dostu politikaların seyrini etkileyebilecek. Diğer bir ifadeyle, "Söz konusu kriz, önümüzdeki dönemde iklim dostu politikaların ötelenmesine mi yol açacak, yoksa yeşil dönüşümü hızlandıracak bir katalizör mü olacak?" sorusunun cevabını takip edeceğiz.

Biyoeğeşitlilik Kaybı Finansal Riskleri Derinleştiriyor!

Fransız Merkez Bankası tarafından gerçekleştirilen "Finansal Sistemin Sessiz Baharı: Fransa'da Biyoeğeşitlilik Kaynaklı Finansal Risklerin Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmaya göre Fransız ekonomisinde finansal kurumların portföyündeki menkul kıymetlerin %42'si ekosistemin sağladığı doğal kaynaklara yüksek seviyede bağımlı olan şirketler tarafından ihraç ediliyor. Kümülatif biyoeğeşitlilik ayak izi hesaplandığında, bu tahvillerin yarattığı biyoeğeşitlilik kaybı 130 bin km² alan üzerindeki canlı çeşitliliğine tekabül ediyor. Bu, Avrupa kıtasında yer alan Fransız topraklarının %24'üne eşdeğer.

Çin'den Biyoeğeşitliliğe 232 milyon dolar

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, gelişmekte olan ülkeler için 232 milyon dolarlık (1,5 milyar yuan) biyoeğeşitlilik koruma fonu başlattıklarını açıkladı. Xi ayrıca, daha güçlü devlet koruması altında 230 bin m²'lik bir arazi için yeni bir milli park planı duyurdu. Çin'de doğa koruma alanlarını kapsayan parklar, ülkede bulunan önemli karasal vahşi yaşam türlerinin yaklaşık %30'una ev sahipliği yapıyor. Çin, iklim ve biyoeğeşitlilik hedeflerine ulaşma çabalarında finansmanın en ciddi sorun olduğunu ifade ediyor. Çin Çevre Bakan Yardımcısı Zhao Yingmin, yeni biyoeğeşitlilik anlaşmasının başarılı olması için gelişmekte olan ülkelere fon, teknoloji ve yetenek transferine özel dikkat gösterilmesi gerektiğini söyledi.

Türkiye'de
yağış miktarı
Ekim ayında
mevsim
normallerinin

20,7
milimetre altında
gerçekleştii.

2021-2030 “Ekosistem Restorasyonu” için Kritik Bir Dönem Olacak!

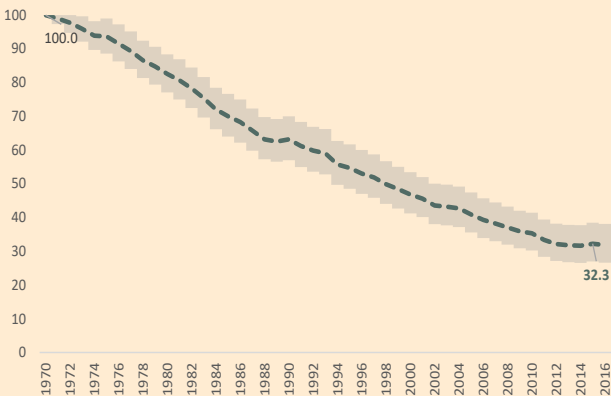
Birleşmiş Milletler 2021-2030 yılları arasını “Ekosistem Restorasyonu” dönemi olarak ilan etti. Bu dönemde dünya çapında ekosistemlerin korunması, bozulmanın durdurulması ve tersine çevrilmesi hedeflenecek. Bitkilerin, hayvanların ve onları çevreleyen fiziki ortamın birbiriyle etkileşim içinde olduğu ekosistemler hem iklimin hem de biyoçeşitliliğin korunmasına katkı sunuyor. BM Çevre Programı (UNEP) 8 ana ekosistemi tanımlıyor ve restorasyon sürecine ilişkin önerilerde bulunuyor.

En büyük ekosistemlerden biri ekilebilir araziler. Bu ekosistemin biyoçeşitliliği toprak erozyonu ile aşırı gübre ve pestisit kullanımından dolayı tehdit altında. UNEP toprak sürümünü azaltan, doğal gübre kullanımına esas alan, ekilen ürünlerin çeşitliliğini artıran bir strateji ile toprağın kendi ekosistemini yeniden inşa edebileceğini belirtiyor. Böylece toprağın daha fazla karbon depolayabileceği ve daha üretken olabileceği, kullanılan toprak alanını genişletmeden daha çok insan için gıda üretilebileceği belirtiliyor.

Bir başka büyük ekosistem de ormanlar. BM verilerine göre ormanlar amfibi türlerinin %80'inden fazlası için tabii bir ortam yaratıyor. UNEP, ormanların da insanlığın mevcut gıda sisteminin yarattığı ekilebilir toprak arayışının bir uzantısı olarak tehdit yaşadığını ifade ediyor. Gıda tüketim tarzında değişiklik yaşanmasıyla bu baskının hafifleyebileceği ifade edilirken, yok olan ormanların yeniden ağaçlandırılması yoluyla ekosistemin restorasyonu alanında mücadele edilmesi gerektiği ifade ediliyor. Göller ve nehirlerde kirliliği durdurmak, atık yönetimi ve su ile balık talebini yöneterek ekosistemin restore edilebileceği belirtiliyor. Otlaklar ve savanalar, dağlar, okyanuslar ve kıyılar, turbalıklar ve şehirler de korunması ve restore edilmesi gereken alanlar olarak sınıflandırılıyor. Bu alanlarda gerçekleşecek iyileşme bir yandan biyoçeşitliliği ve bunun doğal bir uzantısı olarak da iklim değişikliğiyle mücadeleyi olumlu etkileyecektir.

Dünyanın biyoçeşitliliğinin bir göstergesi olan “Yaşayan Dünya Endeksi” bu kapsamda takip edilen türlerde 1970 sonrasında **%68** azalma olduğuna işaret ediyor!

Yaşayan Dünya Endeksi
(4.807 türün nüfus tahminleri; 1970=100)

Kaynak: OurWorldInData, livingplanet.panda.org, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Paris İklim Anlaşması'nın Onaylanmasına İlişkin Kanun Teklifi Meclis Genel Kurulu'nda Oy Birliğiyle Kabul Edildi

“Paris Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi” TBMM’den geçerek yasaladı ve kanun 7 Ekim 2021 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlandı. Kanuna göre, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin 21. Taraflar Konferansı'nda kabul edilen ve Türkiye Cumhuriyeti adına 22 Nisan 2016'da imzalanan "Paris Anlaşması"nın beyan ile birlikte onaylanmasının uygun bulunduğu belirtildi. Paris Anlaşması'nın temel amacı, küresel ortalama sıcaklık artışının sanayileşme öncesi döneme göre 2°C altında tutulması ve bu artışın 1,5°C'nin altında tutulmasına yönelik küresel çabaların sürdürülmesi olarak ifade edilebilir. Buna ek olarak, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı uyum kabiliyetinin ve iklim direncinin artırılması; düşük sera gazı emisyonlu kalkınmanın temin edilmesi ve düşük emisyonlu ve iklim dirençli kalkınma yolunda istikrarlı finansman sağlanabilmesi de yine anlaşmanın hedefleri arasında yer almakta. Paris Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi, politikalarda ve yasalarda küresel sıcaklık artışını 1,5 dereceyle sınırlandırma hedefine uygun şekilde düzenlenme yapılmasını sağlayacak hukuki ortamı oluştururken, Türkiye'nin ulusal katkı beyanlarına ilişkin güncellemelerini bu çerçevede gerçekleştirmesi bekleniyor.

Dünya, Biyoçeşitlilik Kaybını Durdurmak Konusunda 2020 Yılı İtibarıyla Hedeflerine Ulaşmaktan Uzak Durumda

BM'ye göre halen 31 bin tür yok olma tehdidiyle karşı karşıya. Bu rakam Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN) kırmızı listesinin %27'sine karşılık geliyor. BM'nin 14 ve 15 numaralı Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları su ve karadaki yaşamı konu alıyor ve doğrudan biyoçeşitliliğin korunması ile ilişkili amaçları belirliyor. Orman alanları karasal yaşam için oldukça önemli. Ancak orman alanları hızlı bir şekilde daralmaya devam ediyor. Her yıl 10 milyon metrekarelik orman alanı çoğunlukla tarımsal amaçlarla kullanılabilirlik için ortadan kaldırılıyor. Şimdiye kadar 2 milyar hektarlık alanın yok olduğu, bunun da 3,2 milyar insanı etkilediği belirtiliyor. Sudaki yaşam ile ilgili en önemli konu da okyanusların asidifikasyonu. Atmosferdeki karbon yoğunluğunun artması, yağışların okyanuslardaki pH oranını düşürücü, asit seviyesini ise artırıcı etki yaratmasına neden oluyor. BM 2100 yılına kadar asit seviyesinin %100 ila %150 artmasını öngörüyor ve bunun tüm su yaşamındaki canlılığın yarısını etkileyebileceğini belirtiyor. Tüm bunlara karşın, biyoçeşitliliği ulusal planlarına yansıtmayı hedefleyen 113 ülkenin sadece 3'te 1'i bunu hedefiyle uyumlu şekilde gerçekleştirmiş durumda.

*pH: Potansiyel Hidrojen veya Hidrojenin Gücü

Biyoçeşitlilik Düşüşünü 2030 Yılına Kadar Tersine Döndürmek İçin Çok Geç Değil!

Natural England, Galler Doğal Kaynaklar Ajansı (Natural Resources Wales), İskoçya Çevre Ajansı (NatureScot), Kuzey İrlanda Çevre Ajansı ve Birleşik Doğa Koruma Komitesi (JNCC)'nin birlikte yayınladığı "Natura Positive 2030" raporu, 2030 yılına kadar biyoçeşitlilik düşüşünü tersine çevirmek için öncelikli eylemleri ve ulaşılabilir adımları ortaya koyuyor. Rapor, ulusal ve yerel yönetimler, arazi sahipleri ve işletmeler tarafından hızla uygulanabilecek değişiklikler öneriyor. Bu değişiklikler arasında karada ve denizde korunan alanlarda vahşi yaşamın gelişmesini sağlamak, korunan alanlar dışındaki vahşi yaşamın daha iyi korunması, biyoçeşitlilik ve iklim değişikliği sağlayan doğa ağlarını güçlendirmek için habitat restorasyonu ve yaratılmasına yatırım yapmak, özellikle nitrojen ve amonyaktan kaynaklanan hava ve su kirliliği ile mücadele etmek, hedefler geliştirilmesi ve yeşil finansman piyasalarının geliştirilmesi bulunuyor.

Avrupa Yeşil Mutabakatı Biyoçeşitlilik Stratejisi

Avrupa Komisyonu Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında, biyoçeşitliliğin 2030 yılına kadar toparlanmasını sağlayacak insan, iklim ve gezegen odaklı Avrupa Biyoçeşitlilik Stratejisi'ni yayınladı. Raporda, son 40 yılda vahşi canlı yaşamının %60'ının insan faaliyetleri kaynaklı yok olduğuna dikkat çekilirken, dünya ekonomisinin 1997-2011 döneminde yıllık 5,5-10,5 trilyon euro büyüklüğünde ekosistem hizmetini arazi bozunumu nedeniyle kaybettiği ifade ediliyor.

Canlı çeşitliliğini ve doğal kaynakları korumayı amaçlayan AB Doğa Restorasyonu Planı'nı da içeren, stratejide ön plana çıkan kilit politika aksiyon hedefleri şöyle özetlenebilir:

30-30

2030 yılına kadar Avrupa Birliği'nin toprak ve su varlığının **%30'u** koruma alanı kapsamına alınacak.

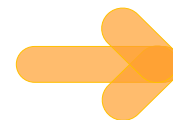

Ekosistem Restorasyonu

Bölge genelinde ekosistem restorasyonunu sağlayabilmek için

- tarım alanlarının en az **%25'inde** organik üretimin desteklenmesi,
- pestisit kullanımının 2030 yılına kadar **%50** azaltılması

• **3 milyar** ağaç dikimi hedefleniyor.

Finansman

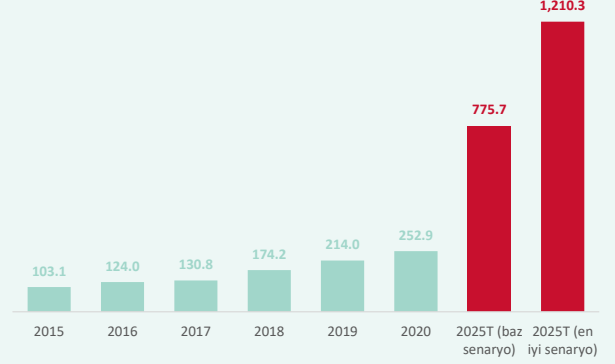
Avrupa Birliği fonları, özel sektör ve kamu yatırımlarının toplamda her yıl **20 milyar** euro finansmanı biyoçeşitlilik için ayırması hedefleniyor.

İklim Finansmanı

ESG Yatırımları Avrupa Finans Piyasalarını Dönüştürüyor

Sürdürülebilir yatırımlara giderek artan ilgi, Avrupa'da çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) kriterlerini dikkate alan fonların yalnızca birkaç sene içerisinde toplam endüstri içerisinde %40'a yakın bir pay elde etmesini sağladı. Bu alanda yapılan tahminler de güçlü büyümenin süreceğini gösteriyor. PwC tarafından yapılan araştırmaya göre, özel sermaye, borçlanma, altyapı ve gayrimenkul ESG varlıklarının toplam büyüklüğü 2025'te 776 milyar dolar ile 1,2 trilyon dolar arasında bir büyüklüğe ulaşabilir. 2020'de söz konusu tutar 253 milyar dolardı. Çalışma kapsamındaki en iyi senaryoda 2025'te borçlanma fonlarının 513, sermaye fonlarının 292, altyapı fonlarının 252 ve gayrimenkul fonlarının 153 milyar euro büyüklüğe ulaşması öngörülüyor.

Avrupa ESG Fon Büyüklüğü (milyar euro)

Kaynak: PwC, TSKB Ekonomik Araştırmalar

AB ve İngiltere'nin İlk Yeşil Tahvillerine Güçlü Talep Geldi

Avrupa Birliği, ilk yeşil tahvil ihracını tamamladı. 15 yıl vadeli 12 milyar euro büyüklükteki tahvil toplam 135 milyar euro tutarında talep topladı. Avrupa Komisyonu yaptığı açıklamada söz konusu ihracın hem tek seferde düzenlenen en büyük boyuttaki yeşil tahvil ihracı olduğunu hem de rekor düzeyde talep topladığını belirtti. Birliğin 2025 yılına kadar 250 milyar euroya yakın yeşil tahvil ihraç etmesi bekleniyor.

İngiltere'de ilk yeşil devlet tahvil ihracında toplamda 100 milyar sterlin talep toplandı. Toplam 10 milyar sterlin tutarlı 2033 vadeli ihraç, 2032 vadeli devlet tahviline göre 7,5 baz puan yukarıda getiri sunuyor. Toplanan fon, sel baskını savunma sistemleri, yenilenebilir enerji ile karbon yakalama ve depolama projelerinde kullanılacak.

İklim 101

Biyoçeşitlilik: "Biyolojik çeşitlilik" ifadesinin kısaltılmış hali. Gezegenimizdeki tüm yaşam formlarının çeşitliliğini ifade eder.

Biyoçeşitlilik Net Kazanımı: Bir bölgenin habitat yaratımı aracılığıyla biyoçeşitlilik değerinin artırılması.

Biyoçeşitlilik Ayak İzi : İnsan aktivitelerinin sonucu olarak biyoçeşitlilikte yaşanan kayıp veya kazanımlar

Ötrofikasyon: Su ekosistemlerinde, besin maddelerinin büyük oranda artması sonucu, plankton ve alg varlığının aşırı şekilde çoğalması

IPBES, Biyoçeşitliliğin Korunması için İşbirliğinin Önemini Vurguladı

Biyoçeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri Hükümetlerarası Bilim Politika Platformu (IPBES) biyoçeşitliliğin korunması için ülkeler arasında dayanışmanın artırılması gerektiğinin altını çiziyor. IPBES tarafından 2019 yılında yayınlanan bir değerlendirme raporuna atıfta bulunan IPBES Genel Sekreteri Anne Larigauderie, doğanın benzeri görülmemiş bir ölçekte bozulmakta olduğunu kaydetti. Larigauderie tatlı su ekosistemlerimizin %85'inin kaybolduğunu ve okyanus yüzeyinin sadece %3'ünün insan baskısından arınmış olarak kabul edilebildiğini kaydetti. Tahmini toplam 8 milyon bitki ve hayvan türünden bir milyonunun neslinin tükendiğini ifade eden Larigauderie, biyoçeşitlilik kaybının insanların doğadan elde ettiklerinin çoğu üzerinde etkisi olduğu söyledi ve özellikle ekinlerin, hava ve toprak kalitesini düzenleyen ekosistemlerin kapasitesini etkileyen polinatörlerde yaşanan kayıplarının altını çizdi. Önümüzdeki 10 yılın çok kritik olduğunu ifade eden Larigauderie, IPBES raporlarının sunduğu bilimsel temelin hükümetlerin ileriye dönük biyolojik çeşitliliği korumak için iddialı hedefler oluşturmaya önemli katkı sağlayacağını kaydetti. Larigauderie, ayrıca, biyoçeşitlilik hedeflerine ulaşmak için güvenilir izleme çerçevesinin ve finansal destek mekanizmalarının oluşturulmasının çok önemli olduğunu ekledi.

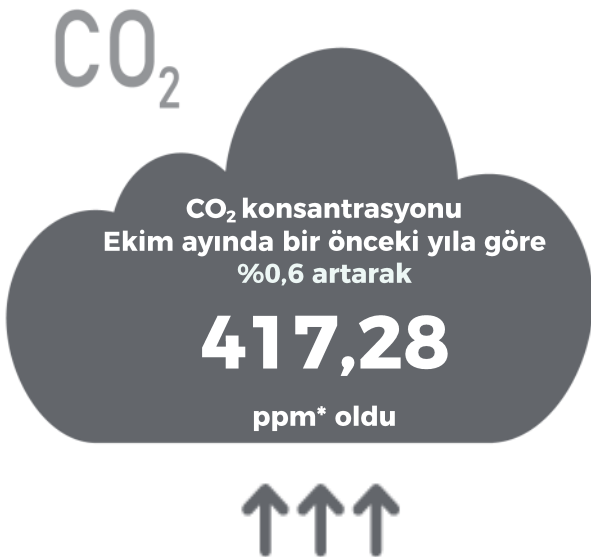
Doğayı Korumak için 10 Yıllık Plan

Birleşmiş Milletler (BM) önümüzdeki on yıla ilişkin doğayı korumaya yönelik dünya çapındaki planın metni üzerinde çalışmaya devam ediyor. Hazırlanan Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi'nin taslağında dünyadaki kara ve okyanusların en az %30'unun korunmasını amaçlanacağı belirtiliyor. Ayrıca plastik atıklarının ve pestisit kullanımının en az üçte iki oranında azaltılması da hedefler arasında yer alıyor. İlgili dokümanın gelecek yıl Nisan ayındaki görüşmelerden sonra onaylanması bekleniyor. 2030 yılına kadar ulaşılması hedeflenenleri içeren anlaşma taslağında yer alan hedeflerden ön plana çıkanlar şu şekilde:

- ◇ Karaların ve denizlerin en az %30'unun etkin, adil ve ulaşılabilir önlemlerle korunması
- ◇ Zıyan olan besinlerin en az yarı yarıya azaltılması
- ◇ Pestisit kullanımının en az üçte iki oranında azaltılması
- ◇ Plastik atıkların boşaltılmasının ortadan kaldırılması
- ◇ Sera gazlarının azaltılmasına yönelik küresel çabalarda doğanın katkısının artırılması
- ◇ Biyoçeşitliliğe yararlı girişimlere ve uygulamalara yılda en az 50 milyar dolar ayrılması
- ◇ Doğanın korunması için ayrılan fonun yılda en az 200 milyar dolara çıkarılması

Nitratlar, su için kirlilik yaratmaya devam ediyor

2016-19 verilerine dayanarak 2021 yılında Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan rapora göre, sudaki nitrat seviyesinin yüksekliği hem insan sağlığına hem de ekosistemlere zarar vererek oksijen tükenmesine ve ötrofikasyona neden oluyor. Ulusal yetkililerin ve çiftçilerin suları temizleme faaliyetlerinin bir sonucu olarak içme suyu temini ve biyolojik çeşitlilik ile bunlara bağlı olan balıkçılık ve turizm gibi sektörler üzerinde olumlu bir etkisi olduğu kaydediliyor. Ayrıca, Nitrat Direktifinin 1991 yılında kabul edilmesinden önceki duruma kıyasla Avrupa Birliği'nde hem yüzey hem de yeraltı sularında nitrat konsantrasyonlarının düştüğü ifade ediliyor. Öte yandan, yayınlanan yeni rapor, değişimin hızının oldukça yavaş olduğunu ve bu sebeple son on yılda sudaki nitrat kirliliği konusunda çok az ilerleme kaydedildiğini, bunun da biyoçeşitlilik artışını sınırladığını değerlendiriyor.

* Milyon başına parça (parts per million)

Avrupa Birliği Komisyonu'ndan Ormansızlaşmayla Mücadeleye Yönelik Yeni Bir Adım

AB Komisyonu'nun 17 Kasım'da yayınladığı yeni yasa teklifi, tüketicilerin küresel çapta ormansızlaşmaya sebep olan ürünleri satın almalarının önüne geçmeyi hedefliyor. Yasa metninde ormansızlaşmaya yol açan en büyük faktörlerden biri olarak hayvancılık faaliyetleri ile ahşap, kakao, kahve, palm yağı ve soya üretimi için ayrılan tarım arazilerinin yaygınlaşması gösteriliyor. Yasa kapsamında bu ürünleri AB piyasalarında satmak isteyen firmalardan birtakım teknik yükümlülükleri yerine getirmesi beklenecek ve ülkelerin ormansızlaşma riski bu tarım ürünleri ekseninde hesaplanacak. Yasa taslağı metninde paylaşılan bilgilere göre 1990-2020 yılları arasında dünya genelinde 420 milyon hektarlık orman alanı yok olurken, bu alanın yüzölçümü olarak Avrupa Birliği coğrafyasının tamamından daha büyük bir alana tekabül ettiği kaydediliyor.

Biyçeşitliliğin İyileştirilmesi için *Kunming Deklarasyonu* İmzalandı

Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi 15. Taraflar Toplantısı'nın (COP15) 11-15 Ekim 2021 tarihlerinde Çin'in ev sahipliğinde gerçekleştirilen ilk oturumunda, biyçeşitliliğin küresel seviyede 2030 yılına kadar iyileştirilmesine yönelik politika adımlarının hayata geçirilmesini hedefleyen Kunming Deklarasyonu imzalandı. Deklarasyona ek olarak, Çin Devlet Başkanı Xi Jinping gelişmekte olan ülkelerde biyçeşitliliğin korunması için 1,5 milyar yuan büyüklüğündeki (yaklaşık 233 milyon dolar) Kunming Biyçeşitlilik Fonu'nu hayata geçirdiklerini duyururken, diğer katılımcı ülkeleri de fona katkı yapmaya davet etti. Öte yandan, Avrupa Birliği biyçeşitlilik için finansman olanaklarını iki katına çıkaracağını açıkladı. COP15'in 2. oturumu 25 Nisan-8 Mayıs 2022 tarihlerinde Çin'in Kunming şehrinde yüz yüze oturumlar halinde takip edilecek.

Dünyanın en zengin %1'lik kesiminin, küresel sıcaklık artışının 1,5 dereceyle sınırlandırılması için emisyonlarını 2030'a kadar **%97** azaltması gerekiyor.

Oxfam'ın, Avrupa Çevre Politikası Enstitüsü (IEEP) ve Stockholm Çevre Enstitüsü'nün araştırmalarına dayanarak yaptığı çalışmaya göre, sıcaklık artışını 1,5 dereceyle sınırlandırabilmek için 2030'a kadar kişi başına düşen karbon emisyon salımının yılda ortalama 2,3 ton olması gerekiyor. Bu rakam şu an kişi başı emisyon salımı seviyesinin yaklaşık yarısına karşılık geliyor. Öte yandan, dünyanın en zengin %1'lik kesiminin karbon ayak izinin, Paris Anlaşması'ndaki küresel sıcaklık artışını 2030'da 1,5 dereceyle sınırlandırma hedefine göre 30 kat daha fazla olacağı hesaplanıyor. Söz konusu zengin kesimden bir kişinin 1,5 derece hedefiyle uyumlu karbon ayak izi seviyesine ulaşmak için, emisyonlarını 2030'a kadar %97 azaltması gerekiyor. Çalışmanın detaylarına göre, dünyanın en zengin %1'lik kesimin sera gazı salımının %23'ünün Çin'de, %19'unun ABD'de ve %11'inin Hindistan kaynaklı olacağı tahmin ediliyor.

COP26 Özel

Glasgow'da gerçekleştirilen 2021 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 26. Taraflar Konferansı'nda öne çıkan gelişmeler

26. Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 26. Taraflar Konferansı'nda konuşan dünya liderlerinin mesajları yankı bulmaya devam ediyor. Liderler, iklim değişikliği konusunda zamanın çoktan aşıldığını vurgulayarak, tedbirlerin bir an önce alınması gerektiğine dair uyarılarda bulundu. **ABD Başkanı Joe Biden**, iklim değişikliğinin halihazırda dünyaya büyük zarar verdiğine dikkati çekerek, dünya tarihinde bir dönüm noktasında olduğu uyarısında bulundu. Yönetiminin, ABD'nin gelişmekte olan ülkelere iklim finansmanını 2024'e kadar 4 katına çıkarmak için Kongre ile çalıştıklarını aktaran Biden, bu ülkelere temiz enerjiye geçiş süreçlerini hızlandırmak için yardım etmek istediklerini dile getirdi. **Almanya Başbakanı Angela Merkel**, Paris İklim Anlaşması'nın 21. yüzyılın ortasına kadar uygulanması çağrısında bulundu. İklim değişikliğine karşı mücadelede sadece hükümetlerin faaliyetlerinin yeterli olmayacağını vurgulayan Merkel, insanların hayatında ve işlerinde kapsamlı bir dönüşüme ihtiyaç duyulduğunu belirtti. **İngiltere Başbakanı Boris Johnson**, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda zamanın çoktan aşıldığını, "gece yarısına 1 dakika kaldığını" ifade ederek somut adımlar atılmaması durumunda gelecek nesillerin mevcut liderleri affetmeyeceğini söyledi. **Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron**, ülkeler arasında imzalanan ticari anlaşmaların iklimle ilgili belirlenen hedeflere uygun olması gerektiğini ifade etti ve Afrika ile Güney Amerika'da iklimle ilgili yaşanan sorunlara yerelden çözüm bulunması gerektiğini vurguladı.

Gelişmiş Ülkeler İklim Finansmanı İçin 100 Milyar Dolar Hedefinden Oldukça Uzakta

COP26 zirvesinde Kanada ve Almanya'nın ortak yayınladığı İklim Finansmanı Planı: 100 Milyar Dolar Hedefine Ulaşmak isimli rapora göre, gelişmiş ülkelerin görece daha düşük gelirli olan diğer ülkelere 2020 yılına kadar iklim değişikliğiyle mücadele için sağlamayı taahhüt ettiği 100 milyar dolar finansmanın 79,6 milyon doları hayata geçirildi. Çalışma yıllık 100 milyar dolarlık finansmana 2023 yılında ulaşabileceğine işaret ediyor

COP-26 Zirvesi'nde Yeni İki İnisiyatif Başlatıldı

80'den fazla ülke, AB ve ABD'nin inisiyatifi ile metan gazı emisyonlarının azaltılması konusunda uzlaşma sağladı. Buna göre metan gazı emisyonu 2030 yılına kadar 2020 yılına oranla en az %30 oranında azaltılacak. Glasgow'daki zirvede ayrıca 100'den fazla ülke 2030 yılına kadar orman kaybının durdurulmasını, yok olan araziler konusunda durumun tersine çevrilmesini taahhüt etti. Bu hedefe yönelik olarak 2025 yılına kadar 12 milyar dolar kamu finansmanı, buna ek olarak 7,2 milyar dolar da özel sektör finansmanı aktarılacak. Uzlaşmaya imza atan ülkeler arasında Türkiye ile birlikte Brezilya, Çin, Kolombiya, Kongo, Endonezya, Rusya gibi büyük ormanlara sahip ülkeler de yer alıyor.

Glasgow Net Sıfır için Finansal İttifakı (Gfanz) 2050 Yılına Kadar Net Sıfır Emisyon Hedefine Yönelik Finansman Açıklaması Yaptı

İngiltere Merkez Bankası eski Başkanı Mark Carney liderliğindeki uluslararası finans kurumları koalisyonu, COP26 İklim Zirvesi'nde iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında 130 trilyon dolar büyüklüğündeki varlıklarıyla 2050 yılı itibarıyla net sıfır emisyon hedeflerine ulaşılabilmesi doğrultusunda finansman sağlama taahhüdü verdi. 45 ülkede 450'den fazla banka, sigorta şirketi ve varlık yöneticisinden oluşan Gfanz ekonomilerin bir sonraki dönemde net sıfır emisyona geçişine yardımcı olmak için gelecek 30 yıl boyunca 100 trilyon dolara kadar finansman sağlayabileceğini duyurdu.

Hindistan "Net Sıfır" Karbon Emisyonu Hedefini Açıkladı

Hindistan Başbakanı Narendra Modi, net sıfır karbon emisyonu hedefine 2070'de ulaşmayı planladıklarını açıkladı. COP26'da konuşan Modi, Hindistan'ın 2030'a kadar fosil olmayan enerji kapasitesinin 500 gigavata ulaşacağına işaret ederek, Hindistan'ın 2030'a kadar enerji ihtiyacının %50'sini yenilenebilir enerjiden karşılayacağını ve öngörülen toplam karbon emisyonlarının 2030'a kadar 1 milyar ton azalacağını ifade etti. Hindistan, Çin ve ABD'den sonra dünyada en fazla emisyon salımına sahip ülke statüsünde.

40'tan Fazla Ülke Kömürden Aşamalı Olarak Çıkmayı Kabul Etti

Anlaşmaya göre gelişmiş ülkeler 2030, daha küçük ekonomiler ise 2040 yılına kadar kömürden aşamalı olarak çıkacak. Anlaşmayı yapan ülkeler arasında kömür kullanımının yaygın olduğu Kanada, Polonya, Ukrayna ve Vietnam gibi ülkeler de bulunuyor. Öte yandan Avustralya, Çin, Hindistan ve ABD gibi hem kömüre bağımlı hem de gelişmiş ekonomileri olan ülkeler anlaşmanın dışında kaldı.

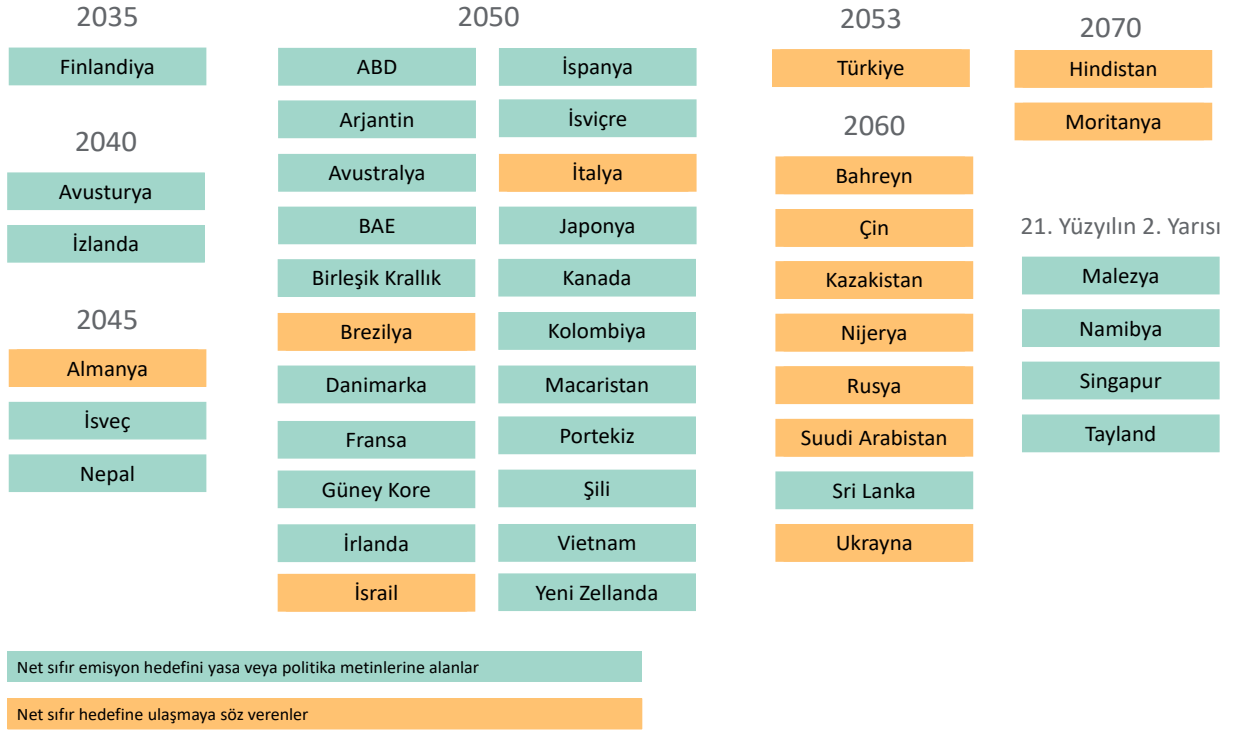
COP26 Özel

Glasgow'da gerçekleştirilen 2021 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 26. Taraflar Konferansı'nda öne çıkan gelişmeler

COP26'dan Sıfır Emisyonlu Araçlara Yönelik Deklarasyon

COP26 kapsamında %100 sıfır emisyonlu araçlara geçişi hızlandırmaya yönelik deklarasyonu 100'ün üzerinde paydaş imzaladı. Deklarasyon kapsamında lider piyasalarda en geç 2035, dünya genelinde ise 2040 yılına kadar yeni araç satışlarının sıfır emisyonlu olması hedeflenecek. Türkiye, Birleşik Krallık, Hindistan ve Kanada'nın dahil olduğu 33 ülke, 40 şehir, Ford, General Motors, Jaguar Land Rover, Mercedes - Benz ve Volvo'nun aralarında bulunduğu 11 araç üreticisi ve 27 filo sahibi kuruluş deklarasyona imza attı. Mutabakata imza atan ülke ve üreticiler küresel otomobil satışlarının yaklaşık üçte birini oluşturuyor.

Dünya Ülkeleri Net Sıfır Emisyon Hedefine Hangi Yılda Ulaşmayı Hedefliyor?

Kaynak: World Resources Institute, TSKB Ekonomik Araştırmalar

COP26 Anlaşması'na 190'dan Fazla Ülke İmza Attı

26. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansı sonuçlandı. COP26'nın amaçlarından biri küresel sıcaklık artışını sanayi öncesi seviyelerine göre 1,5 derece ile sınırlı tutma hedefinin ulaşılabilir olmasını sağlamaktır. Kapanış konuşmasında COP26 Başkanı Alok Sharma, hedefin halen ulaşılabilir olduğunu ancak "nabızın zayıf olduğunu" vurguladı.

2 haftalık etkinlik sonunda 190'dan fazla ülkenin imzasını alan karar metninde önemli vurgular var. Taslak metinde "kömürden çıkışı hızlandırmak" ifadesi varken, Hindistan'ın son dakika şerhi ile ifade "kömürü azaltmayı hızlandırmak" olarak değişmiş olsa da, ilk kez bir Birleşmiş Milletler dokümanında kömürle ilgili böyle bir ifade kullanılması önemli görülüyor. Benzer şekilde ilk kez "etkinsiz" fosil yakıt sübvansiyonlarının durdurulması karar dokümanında yer alsa da hangi sübvansiyonların "etkinsiz" olduğu belirsizliğini koruyor. Ülkeler önümüzdeki yıl gerçekleşecek COP toplantısında 2030 yılı emisyon azaltma hedeflerini güçlendirmeyi kabul etti.

Biyçeşitlilik Kaybı Geleceğin İlaçlarını Nasıl Tehlikeye Atıyor?

Söğüt kabuğundan sivrisineklere kadar, doğa yüzyıllardır hayati bir ilaç kaynağı oldu. Ancak insan faaliyeti kaynaklı türlerin yok olması ilaç üretimini de riske atıyor. Bilim adamları, vahşi tıbbi bitkilerin sürdürülemez şekilde kullanılmasının biyçeşitlilik kaybına sebep olduğunu ve gelecekte doğadan ilaç temin etme fırsatlarını sınırlayabileceğini söylüyor. Emory Üniversitesi'nde Tıbbi etnobotanist ve doçent olan Dr. Cassandra Quave, onlara en çok ihtiyacımız olduğu anda, birçok önemli türü kaybetme riskiyle karşı karşıya olduğumuzu söylüyor. Penisilin, morfin ve günümüzde sahip olduğumuz etkili kanser kemoterapötiklerinden bazıları doğal kaynaklardan elde ediliyor ve kanser ve kalp hastalığı da dahil olmak üzere birçok ölümcül hastalık bitki ve mantarlardan elde edilen ilaçlarla tedavi ediliyor. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, dünyanın temel ilaçlarının %11'i çiçekli bitkilerden elde ediliyor. Doç. Dr. Quave, günümüzde antimikrobiyal dirençli enfeksiyonlar nedeniyle dünya genelinde her yıl tahmini 700.000 kişinin hayatını kaybettiğini ve bu rakamın 2050 yılına kadar 10 milyona kadar çıkacağı tahmin edildiğini ifade ediyor. Kew Gardens tarafından 2020'de yayınlanan bir rapora göre, doğal yollarla üretilen ilaçlara olan talepteki artış, biyçeşitlilik kaybında itici faktör rolü oynuyor.

Biyçeşitliliği Korumak Refahı Artırıyor!

Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) tarafından yayınlanan Biyçeşitliliğin Avantajı: Sürdürülebilir Yaşam ve Gıda Sistemleri için Biyçeşitlilik isimli rapora göre biyçeşitliliği korumaya yönelik yatırımlar, gıda güvencesinden toplumsal cinsiyet eşitliğine ve genç istihdamının desteklenmesine kadar pek çok kalkınma temasında ilerlemeleri beraberinde getiriyor. Raporda paylaşılan verilere göre, dünya ekonomisinin %40'ı biyolojik kaynaklardan elde edilirken, dünya genelinde yaşayan tüm yoksul insanların %80'i, tarımsal faaliyetler üzerinden yaşamlarını sürdürebilmeleri sebebiyle doğal kaynaklara ihtiyaç duyuyor. Öte yandan, 1 milyon civarında hayvan ve bitki türü yok olmanın eşiğinde. Karasal yaşam alanlarında ortalama yerli canlı türü sayısı 1900 yılından bu yana %20 oranında gerilemiş durumda. Hem karada hem de denizde yaşayabilen amfibyan canlıların %40'ından fazlası ve mercan resiflerinin neredeyse %33'ü tehlike altında.

IFAD'ın biyçeşitlilik kaybıyla mücadeleye yönelik gerçekleştirilen projelerinin çıktılarını sunan raporda, Murat Çayı Havzası Rehabilitasyon Projesi'ne de yer verildi. IFAD ile Türk hükümetinin işbirliğiyle hayata geçirilen ve 2013-2022 periyodunda tamamlanması hedeflenen proje çevresel tahribatın sosyoekonomik sebeplerini hafifleterek canlı yaşamlarını desteklemeyi amaçlıyor. Bu kapsamda bölgede erozyona uğramış toprağın restorasyonu, ağaçlandırma faaliyetleri, otlatılan hayvan sayısının kontrol altında tutarak mera ve çayırların rehabilitasyonunun sağlanması, ısınma için odun kullanımını sınırlama gibi pek çok aksiyon devreye alındı. Çalışmaların devam ettiği proje kapsamında bugüne kadar erozyon oluşumunda %20 oranında gerileme ve bitki örtüsü varlığında %30 artış kaydedildi. Ayrıca buğday ve arpa üretiminde hektar başına %35 verimlilik artışına katkıda bulundu. Öte yandan 5.562 haneye enerjiyi verimli kullanan ocakların dağıtımını yapılırken, 3.269 hanede gerçekleştirilen ısı yalıtımı sonucunda %40-50 oranında enerji tasarrufu sağlandı.

Sanayi Üretim Süreçleri Biyoçeşitliliği Etkiliyor

Sanayi üretimindeki süreçler biyoçeşitlilik üzerinde de etkide bulunuyor. McKinsey'nin 2020 yılında küresel tekstil ve giyim değer zinciri üzerinden yaptığı çalışma, konunun çok boyutluluğu üzerine önemli bir örnek teşkil ediyor.

Pamuk Üretimi

Pamuk üretimi, küresel böcek ilacı kullanımının %22,5'i ve pestisit kullanımının %10'unu kapsıyor.

Doğal ve Selüloz Kaynaklı Yapay Lifler

Kumaş liflerinin üretimi için her yıl 150 milyon ağaç kesiliyor.

Kumaş İşleme ve Boyama

Endüstriyel su kirliliğinin %25'i kumaş işleme ve boyama süreçlerinden kaynaklanıyor.

Mikroplastikler

Her yıl yarım milyon mikroplastik, çamaşır suyu atığından okyanuslara karışıyor.

Tekstil Atığı

Tekstil atığının %73'ü geri dönüştürülmeden çöplük alanlara taşınıyor. Bir çöp alanının oluşumu sırasında hektar başına 30 ila 300 canlı türü yok oluyor.

Kaynak: McKinsey - Biyoçeşitlilik: Sürdürülebilir Modada Yeni Bir Sınır, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Öte yandan, tekstil sektöründe atıkların geri dönüşümüne yönelik inisiyatifler son dönemde dikkat çekti. Danimarka, İngiltere, Almanya ve İtalya gibi giyim sektöründe büyük paya sahip 11 ülkenin işbirliğinde 2019 yılında hayata geçirilen Avrupa Giyim Aksiyon Planı isimli proje sonucunda giyim perakendecileri 834 bin ton emisyon ve 50 milyon m³ su tasarrufu gerçekleştirdi.

İnşaat Yapılarının Biyoçeşitliliğe Net Kazanım Sağlaması Hedeflenecek

İngiltere Parlamentosu'nun, 25 Yıllık Çevre Planı kapsamında Çevre Yasası'nı kabul etmeyi planladığı günümüzde yeni yasanın biyoçeşitlilik konusunda getireceği yükümlülükler de tartışma konusu haline geldi. Yasanın kabul edilmesi durumunda 2023 yılından itibaren gayrimenkul proje geliştiricileri, hayata geçirdikleri inşaat projeleri sonucu oluşabilecek biyoçeşitlilik kayıplarını gidermek ve kaybın %10'u kadar da biyoçeşitlilik net kazanımını kayda geçirmek zorunda kalabilecek.

İngiltere'nin Çevre, Gıda ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hesaplanan biyoçeşitlilik net kazanımı bir bölgedeki hayvan ve bitki çeşitliliğindeki net artışı ifade ederken, alan büyüklüğü, habitat türü, alanı çevreleyen ağaçlıklar veya su yollarının türü ve uzunluğu gibi faktörler baz alınarak değerlendiriliyor. Biyoçeşitlilik net kazanımı gayrimenkul geliştirme alanları üzerinden gerçekleştirilebildiği gibi alan dışı kazanımlar da hesaplama dahil edilebiliyor.

Bakanlığın hesaplamasına göre 2019 yılı konut teslimatı oranları baz alındığında biyoçeşitlilik net kazanımını sağlayabilmek için her yıl 5.400 hektar büyüklüğünde alanda habitat yaratımı gerçekleştirilmek zorunda. Bu rakamın %25'inin alan dışında gerçekleştirileceği varsayıldığında, her yıl 1.300 hektar büyüklüğünde alan dışı habitat yaratımına ihtiyaç duyulabilir. Bu büyüklük, İngiltere'de konutlaşma için ayrılan arazinin %20'si demek.

Yine bakanlığın 2019 yılında gerçekleştirdiği tahmin çalışmalarına göre alan dışı habitat yaratımı için bir birim biyoçeşitlilik 11.000 pound civarında maliyete sahip olabilecek. Aynı zamanda habitatların önümüzdeki 30 yıl boyunca korunması da her yıl hektar başına 20.000 pound seviyesinde maliyetlendirilebilir.

Su Altı Yaşamının Bozulması Akdeniz Turizmini Tehdit Edebilir

Cem Avcioğlu
TSKB Ekonomik Araştırmalar

[e avciogluc@tskb.com.tr](mailto:avciogluc@tskb.com.tr)

Biyçeşitlilik tüm dünyada turizm için kilit bir rol oynuyor. Kıyı bölgeler, dağlık alanlar, nehir ve ormanlar turistler için farklı eğlence ve dinlenme imkânları sunarken, turizm hizmetlerine doğrudan katkı veren gıda ve temiz su, sağlıklı bir biyçeşitliliğe ihtiyaç duyuyor. Ancak turizm COVID-19 salgını öncesi en hızlı büyüyen sektörlerden biri olması ve hassas doğal ve kültürel alanlara yakın konuşlanması nedeniyle ekosistem üzerinde strese yol açabilen faaliyetlerden biri. Turizm aktivitesi görece yüksek oranda doğal kaynaklara dayalı olan Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler için bu belli politikalara eğilmeyi zorunlu kılıyor.

Akdeniz Havzası dünyanın en popüler turizm destinasyonu. Türkiye ise Ege ve Akdeniz sahilleri ile turizmde önemli bir konumu elinde tutuyor. Türkiye çoğunluğu Akdeniz kıyılarında bulunan 519 mavi bayraklı plaj ile bu alanda İspanya (615) ve Yunanistan'ın (545) ardından dünyanın 3'üncü ülkesi konumunda. Bununla birlikte Dünya Doğayı Koruma Vakfı'nın (WWF) geçtiğimiz Haziran ayında yayınladığı raporda, iklim değişikliğinin etkisiyle deniz sıcaklığının, Akdeniz'de küresel ortalamadan %20 daha hızlı arttığı ve Akdeniz'in dünyanın en hızlı ısınan, en tuzlu denizi haline geldiğine değiniliyor. Akdeniz'in ısınmasına bağlı olarak bugün neredeyse 1000'e yakın yabancı türün göç ederek, yerel türlerin yerini aldığı belirtiliyor. Rapora göre, aşırı hava olayları, kırılgan deniz çayırlarını ve mercan topluluklarını tahrip ederken kıyı şeridi için de tehdit oluşturuyor. Deniz tabanındaki türlerin varlığı, hem yaşam ortamı sundukları diğer birçok canlının yaşamı için hem de doğal karbon yutağı fonksiyonu dolayısıyla iklimin geleceği için önemli. Konu, balıkçılık, dalış turizmi ve kıyı güvenliği gibi alanlara etkileriyle birlikte bölge ekonomisine yoğun biçimde temas ediyor.

Söz konusu koşullar altında turizm sektörü çevresel etmenlerle uyum içerisinde gelişimini devam ettirmek zorunda. Sürdürülebilir turizm uygulamalarının yaygınlaşması sadece uzun vadede istihdam ve gelir yaratımını desteklemeyecek aynı zamanda biyçeşitliliğin bize sunduğu ürün ve hizmetler konusunda kamuoyunda farkındalık yaratacaktır.

Ozon Kirliliği Biyçeşitliliğe Karşı Büyüyen Bir Tehdit

Yer seviyesindeki ozonun insan sağlığına tehdit oluşturduğu uzun zamandır biliniyor. Sequoia Ulusal Parkı'nın 300 metrelik ağaç korularındaki ağaçların sayısı California eyaletindeki orman yangınları nedeniyle şiddetli bir şekilde azalıyor. Bununla birlikte korularda ilk kez böcekler sekoyaları öldürüyor. Ayrıca, bu ağaçlara ve onların parçası oldukları orman ekosistemine yönelik daha gizli bir tehdit mevcut. Bölgedeki kentsel alanlardan esen duman, çiftçilik ve endüstriyel faaliyetler nedeniyle, parktaki ozon seviyeleri Amerika'nın en yüksek seviyeleri arasında. Araştırmalar, yüksek ozon kirliliğinin bitki büyümesini, canlılığını, fotosentezini, su dengesini, çiçeklenme sürecini ve bitkilerin kendilerini savunma yeteneklerini olumsuz etkilediğini gösteriyor.

Üst atmosferde bulunan görünmez, kokusuz bir gaz olan ozon, dünyayı güneşin zararlı ultraviyole ışınlarından koruduğu için yaşam için gerekli. Yer seviyesinde ise, ozon yaşam için zehirli olmakla birlikte, karbondioksit ve metandan sonra en kötü üçüncü sera gazı. Yer seviyesindeki ozon, arabalar, kamyonlar, rafineriler, enerji santralleri ve petrol ve gaz geliştirme tarafından yayılan metan ve uçucu organik bileşikler gibi kirleticiler kaynaklı ve çoğunlukla insanlar tarafından oluşturulur.

2020 yılında yayınlanan bir makaleye göre, ozon biyolojik çeşitliliği azaltan bir dizi değişikliğe neden olabilir. Ozon ayrıca yapraklara zarar verir ve yaşlanmalarını hızlandırır, bu da fotosentezin azalmasına ve bitkilerin daha az şeker üretmesine neden olur. Ozon hasarı ayrıca yaprak düşme zamanlamasını değiştirir ve yaprak boyutunu küçültür, çöp miktarını azaltır ve ayrışan yapraklarda gelişen mikrobiyal toplulukları etkiler. Altılık ve topraktaki mikroplar, besinleri almak, ağaçların hastalıklara direnmesine ve suyu verimli kullanmasına yardımcı olmak için kritik öneme sahiptir. Bunlarla birlikte, ozon kirliliği böceklerin, memelilerin ve kuşların ozondan kaynaklanan zararlı etkilere de maruz kalıyorlar.

**Türkiye'de
ortalama sıcaklık
Ekim ayında
mevsim normallerinin
0,1°C
altında gerçekleşti.**

Kısa kısa...

Util düşük ESG standartlarına işaret etti

Londra merkezli Fintek firması Util, ESG fonlarının sürdürülebilirlik performanslarına ilişkin bir çalışma yayımladı. Şirketlerin kamuoyuna açtığı verilerden faydalanan çalışmaya göre, sürdürülebilir fonlar diğer fonlara kıyasla çok kısıtlı bir oranda daha yüksek sürdürülebilirlik performansı gösteriyor. -100 ile 100 arasında değişen skalada ortalama sürdürülebilirlik fonu 3 skorunu alırken, diğer fonlar 1 değerini aldı. Çalışmanın çarpıcı tespiti, ESG fonlarının ortalamada çevresel net etkilerinin negatif olduğu yönünde. Çevresel etkiler, şirketlerin temiz su, iklim eylemi, karada ve havada doğal yaşamın korunması gibi alanlardaki performansını kapsıyor.

Günümüz dünyasının çok küçük bir kısmı 500 yıl önceki Dünya'ya benziyor

Yakın zamanda yayınlanan bir çalışma dünya karasal yüzeyinin sadece %3'ünün ekolojik olarak bozulmadığına işaret ediyor. Bu bulgu, daha önce uydu görüntülerinden yapılan %20 ila %40 arasındaki tahminin oldukça altında. Çalışmanın yazarları bu dokunulmamış bölgelerin hali hazırda %11'inin koruma altında olduğunu ama tamamının koruma altına alınması gerektiğini vurguluyor.

Rusya'dan biyoçeşitlilik için çağrı

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, biyolojik çeşitliliğin korunması ve gelişmekte olan ülkelere ilgili desteğin sağlanması konusunda daha yakın uluslararası işbirliği çağrısında bulundu. Putin, devletlerin doğal kaynakları ve ekonomik faaliyetleri üzerindeki egemenliğine saygı gösterilmesi gerektiğinin altını çizerek, flora ve faunanın yanı sıra hava ve su kaynaklarının korunmasına ilişkin tüm acil konularda daha yakın uluslararası işbirliğine ulaşma fikrini tamamen desteklediğini açıkladı.

Konutlaşmanın Biyoçeşitliliğe Etkileri

Küresel biyoçeşitlilik kaybının en büyük sebeplerinden biri insan faaliyetleri kaynaklı doğal yaşam alanı kaybı ve konutlaşma bu kayba yol açan önemli faktörlerden biri. Konutlaşma su geçirmeyen yüzey alanını artırdığı gibi yangın riskini de yükseltiyor, kirletici maddelerin yayılımını sağlıyor ve besin döngülerini ve biyokimyasal döngüleri dönüştürüyor. Aynı zamanda peyzaj faaliyetleri, bölgeye yabancı olan işgalci canlı türlerinin yayılmasına ve evcil avcı hayvanların diğer canlıların hayatını tehlikeye atmasına sebep olabiliyor.

Avustralya'da biyoçeşitlilik düşüşü devam ediyor

Çevreciler Avustralya'ya biyoçeşitlilik düşüşünü durdurmak için daha fazla çabaya ihtiyacı olduğunu belirtiyor. Bu yılın başlarında hükümet yetkilileri, 12 memeli de dahil olmak üzere 13 Avustralya türünün neslinin tükendiğini kabul etti. Bu rakamlarla birlikte Avustralya'da nesli tükenen memeli sayısı 34 oldu. Bu açıklamanın ardından çevreciler, Avustralya hükümetini biyolojik çeşitlilikteki düşüşü durdurmak için daha fazlasını yapmaya çağırdılar.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Adı "Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı" Şeklinde Değiştirildi

Resmi Gazete'de yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Karamamesi'ne göre, Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesindeki Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü ile Meteoroloji Genel Müdürlüğü de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlandı. Ayrıca Bakanlık bünyesinde İklim Değişikliği Başkanlığı kuruldu.

Yeşil Kuğu Platformu Hakkında

İklimle ilgili düşük olasılıklı ancak yüksek yıkıcılıktaki riskleri ifade eden "Yeşil Kuğu" kavramı iklim krizinin etkilerinin küresel olarak her geçen gün daha da artmasıyla dünya gündeminde ilk sıraları işgal ediyor. Günümüzde iklim krizi, sürdürülebilir ve kapsayıcı kalkınmanın önündeki en büyük engel olarak karşımızda duruyor.

70 yıldır Türkiye'nin ekonomik, çevresel ve sosyal kalkınması için çalışan Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, bu küresel tehdide karşı çözümler üretmek amacıyla, "TSKB Yeşil Kuğu Platformu'nu" oluşturdu.

Kamu-özel sektör ve STK temsilcileriyle, uluslararası kuruluşları, akademisyenleri, öğrencileri ve basını çatısı altında toplamayı hedefleyen Platform, "Yeşil İktisadi Toparlanmanın" sağlanabilmesi için tüm paydaşları birlikte düşünmeye ve çözüm üretmeye davet ediyor.

TSKB Danışmanlık Hizmetleri Hakkında

TSKB olarak Türk özel sektör yatırımlarını tematik kredilerimiz ve yenilikçi finansman ürünlerimizle desteklerken, 35 yıldır sunduğumuz sektör spesifik danışmanlık hizmetlerimizle iş dünyasına ve kalkınmanın tüm aktörlerine katma değer yaratmaya devam ediyoruz. Finansal danışman, mühendis ve ekonomistlerden oluşan danışmanlık ekiplerimizde Türkiye'nin lokomotif sektörlerinde faaliyet gösteren firmalara dönüşüm, gelişim ve sürdürülebilirlik yolculuklarında rehberlik ediyoruz. Çevresel, Sosyal ve Yönetişim odaklı kalkınma konularında sayısal analizlerle iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik alanlarında özel çalışmalar gerçekleştiriyoruz.

Ulaşmak için danismanlikhizmetleri@tskb.com.tr

Ekonomik Araştırmalar
ekonomikarastirmalar@tskb.com.tr
Diğer araştırma raporlarımıza ulaşmak için [tıklayınız](#).

MECLİSİ MEBUSAN CAD. NO 81
FINDIKLI İSTANBUL 34427, TÜRKİYE
Tel: (90) 212 334 50 50 faks: (90) 212 334 52 34

2021 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir. Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değışmenin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.